

بررسی رابطه ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی

هوشنگ محسنی، ابولقاسم محسنی، نادر نقش بندی و هادی سعیدی

کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم نظامی - قوچان ایران

کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم نظامی - قوچان ایران

استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی حکیم نظامی - قوچان ایران

استادیار گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان - شیروان ایران

چکیده: پژوهش حاضر به بررسی رابطه ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی می‌پردازد. جامعه آماری در این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. بازه زمانی این پژوهش از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ و روش نمونه‌گیری به صورت غربالگری می‌باشد که در مجموع ۱۳۶ شرکت (۹۵۲ سال - شرکت) به عنوان نمونه انتخاب گردید. از آنجا که نتایج این پژوهش می‌تواند در تدوین قوانین و مقررات بورس اوراق بهادار مورد استفاده قرار گیرد، از نوع پژوهش‌های کاربردی است. همچنین با توجه به اینکه این پژوهش در پی یافتن ارتباط بین چندین متغیر است، از نوع همبستگی و روش شناسی پس از نوع رویدادی است. از نظر ماهیت و روش از نوع توصیفی - همبستگی است به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از رگرسیون چندمتغیره و نرم افزار R استفاده می‌شود. نتایج پژوهش بیانگر این است که بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه معناداری دارد.

کلمات کلیدی: ویژگی کمیته حسابرسی، اجتناب مالیاتی، اندازه شرکت.

۱. مقدمه

چنانچه فرار مالیاتی یک عمل غیرقانونی باشد، اجتناب مالیاتی که به عنوان روش‌های قانونی برای به حداقل رساندن میزان مالیات بر درآمد یک فرد یا یک تجارت تعریف می‌شود، یک فعالیت قانونی تلقی می‌شود. به عنوان یک نهاد انتفاعی، حداکثر کردن ثروت سهامداران یکی از معیارهای کلیدی مدیران است. بنابراین، در مواجهه با اهداف عملکرد تجاری و همچنین نیاز به سرمایه، اجتناب از مالیات یک راه اجتناب ناپذیر در استراتژی مدیریت است، زیرا از دیدگاه کسب و کارها، مالیات یک هزینه است. هزینه‌های کلان با ماهیت اجباری توسط شبکه حقوقی مدیریت می‌شود. به همین دلیل، فعالیت‌های اجتناب از مالیات با افزایش پیچیدگی و پیچیدگی در شرکت‌ها روز به روز محبوب‌تر می‌شوند. بر اساس تئوری سازمانی، بسیاری از مطالعات نشان می‌دهد که اجتناب از مالیات با حاکمیت شرکتی مرتبط است، زیرا مدیران همیشه انگیزه‌هایی برای به حداقل رساندن هزینه‌های مالیاتی و کمک به افزایش ارزش شرکت‌ها دارند. پلسکو^۱ (۲۰۰۲) نشان می‌دهد که اختلاف حسابداری مالیاتی زمانی افزایش می‌یابد که مدیران به دنبال افزایش سود حسابداری هستند اما سود مشمول مالیات را افزایش نمی‌دهند تا هزینه‌های مالیاتی را به حداقل برسانند. گفته می‌شود که این پدیده اجرای استراتژی برنامه ریزی مالیاتی توسط مدیر است. افزون بر این، مدیران شرکت‌های بورسی همیشه انگیزه‌ای برای به حداقل رساندن هزینه‌های مالیات بر درآمد دارند، اما در عین حال همچنان می‌خواهند نتایج تجاری موثری را از طریق افزایش سود پس از کسر مالیات نشان دهند و آن را در طول زمان برای منافع شخصی خود پایدار کنند. این فعالیت‌ها ریسک انطباق شرکت را افزایش می‌دهد و بر بودجه دولتی تأثیر می‌گذارد.

۲. بیان مساله

¹ Plesko

در کشورهای نوظهور زمانی که بودجه دولتی به شدت محدود می شود و فعالیت های اجتناب از مالیات پیچیده تر و پیچیده تر می شود، اهمیت بیشتری پیدا می کند. در مورد فعالیت های اجتناب از مالیات، اقتصاددانان معتقدند که مکانیسم حاکمیت شرکتی به طور کلی به حل مشکل نمایندگی کمک می کند و مکانیسم های حاکمیتی مختلفی را برای ایجاد یک مکانیسم مناسب برای شرکت ها پیشنهاد می کند. به این ترتیب، مکانیسم های حاکمیت اغلب بر نقش کنترل کننده مدیریت (فاما و جنسن^۲، ۱۹۸۳)، ساختار مالکیت (نگوین^۳، ۲۰۲۰)، بازار کار و هیئت مدیره (هارت^۴، ۱۹۸۳) تمرکز می کنند. بسیاری از مطالعات موجود در مورد حاکمیت شرکتی اثربخشی شرکت های تحت کنترل مدیران خوب را مستند کرده اند (گیلان^۵، ۲۰۰۶). با توجه به اهمیت مکانیسم کنترل شرکت، بسیاری از کارشناسان و محققان، بر نقش مکانیسم نظارتی در حاکمیت شرکتی در تضمین مسئولیت مدیران تاکید کرده اند (فام و همکاران^۶، ۲۰۲۱). اکثر قوانین ملی، شرکت های پذیرفته شده در بورس را ملزم به داشتن کمیته حسابرسی و حسابرسی مستقل می کنند؛ آنها نه تنها عوامل مهمی در ساختار حاکمیت قانونی هستند، بلکه اهمیت کمیته حسابرسی را در عملکردهای مهم مکانیسم حاکمیت شرکتی منعکس می کنند (نگوین^۷، ۲۰۲۲). وظیفه اصلی کمیته حسابرسی اطمینان از کیفیت صورت های مالی و سیستم های کنترلی (اوسی و تک^۸، ۲۰۱۸) است. مک مولن^۹ (۱۹۹۶) همچنین استدلال می کند که وجود کمیته حسابرسی صورتهای مالی را قابل اعتمادتر می کند. این مطالعات نشان می دهد که یک کمیته حسابرسی با کیفیت بالا همراه با یک حسابرس مستقل به طور موثر وظیفه اصلی خود را برای نظارت بر فرآیند گزارشگری مالی انجام می دهد. ادبیات موجود تاکید می کنند که کمیته حسابرسی "راس" کنترل داخلی است و نقش مهمی در کنترل سیستم دارد (لیسیک و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۹).

افزون بر این، محققان امور مالی شرکتی اغلب بدهی مالیاتی را تنها به عنوان نواقص بازار می بینند که ساختار سرمایه و سیاست تقسیم سود را تحت تأثیر قرار می دهد، در حالی که محققان امور مالی عمومی نیز امکان مشکلی را که در تحلیل های قبلی آنها نشان داده شده است، لحاظ نکرده اند. در کشورهای در حال توسعه، کدهای مالیاتی پیچیده هستند و فرار مالیاتی را برای شرکت ها آسان می کند (خلیف و آمارا^{۱۱}، ۲۰۱۹). اجتناب از مالیات نیز در کشورهای در حال توسعه با شرکت های کوچکتر مهم است. دانگ و همکاران^{۱۲} (۲۰۲۱) دریافته اند که اجتناب مالیاتی با اندازه شرکت در کشورهای در حال ظهور رابطه منفی دارد. بنابراین، شرکت های کشورهای نوظهور یافتن حاکمیت شرکتی مناسب برای نظارت بر اجتناب مالیاتی در کشورهای در حال توسعه مانند ویتنام را بیش از پیش مهم می دانند.

به هر روی، اگرچه کنترل داخلی و همچنین کمیته حسابرسی، ممکن است نقش مهمی در نظارت بر اجتناب مالیاتی داشته باشند، مطالعات کمتری وجود دارد که رابطه بین ساختار کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی را بررسی کند. تجوندرو و اولیویا^{۱۳} (۲۰۱۸) دریافته اند که کمیته حسابرسی با مبادله بین اجتناب مالیاتی و هزینه بدهی رابطه مستقیمی دارد.

حسو و همکاران^{۱۴} (۲۰۱۸) شواهدی ارائه می دهد که کارشناسان مالی در کمیته حسابرسی بر فرآیند برنامه ریزی مالیات شرکتی مطابق با استراتژی تجاری شرکت نظارت می کنند. با توجه به نقش کمیته حسابرسی در حاکمیت شرکتی، بسیاری از مطالعات نشان می دهند که کمیته حسابرسی می تواند کیفیت گزارشگری مالی (اوسی و تک^{۱۵}، ۲۰۲۱) را افزایش دهد، ریسک بانک را محدود کند و ثبات را حفظ (نگوین^{۱۵}، ۲۰۲۱)، و عملکرد شرکت (ال

² Fama & Jensen

³ Nguyen

⁴ Hart

⁵ Gillan

⁶ Pham, et al.,

⁷ Nguyen

⁸ Oussii & Taktak

⁹ McMullen

¹⁰ Lisic, et al.,

¹¹ Khelif & Amara

¹² Dang, et al.,

¹³ Tjondro and Olivia

¹⁴ Hsu, et al.,

¹⁵ Nguyen

فاروکی و همکاران^{۱۶} (۲۰۱۹) را بهبود بخشید. با این حال، مطالعات کمی وجود دارد که نقش کمیته حسابرسی را در محدود کردن اجتناب مالیاتی بررسی کند. دانگ و نگوین^{۱۷} (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اجتناب مالیاتی در وی‌تنام پرداختند. این پژوهش از داده‌های شرکت‌های غیر مالی در شهر هوشی مین و بورس هانوی در دوره ۲۰۱۰-۲۰۱۹ استفاده می‌کند. با استفاده از روش اجزاء محدود و گشتاورهای تعمیم‌یافته سیستمی برای داده‌های حاصل، نتایج تجربی نشان می‌دهند که چگونه ویژگی‌های کمیته حسابرسی اجتناب مالیاتی متفاوت است. به طور خاص، نتایج نشان داد که اندازه کمیته حسابرسی با اجتناب مالیاتی همبستگی مثبت دارد، در حالی که نسبت اعضای زن و کارشناسان مالی و حسابداری در کمیته حسابرسی می‌تواند رفتارهای اجتناب مالیاتی را محدود کند. یافته‌های این محققین، مفاهیم مهمی را برای شرکت‌های فعال در بورس به منظور تقویت نقش کمیته حسابرسی در محدود کردن رفتار اجتناب از مالیات ارائه می‌کند.

۳. فرضیه های تحقیق

- فرضیه ۱: بین اندازه کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.
- فرضیه ۲: بین درصد اعضای خانم در کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد.
- فرضیه ۳: بین درصد اعضای مستقل در کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد.
- فرضیه ۴: بین نسبت کارشناسان مالی و حسابداری در کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد.

۴. پیشینه های تحقیق

۱.۴. پیشینه داخلی

فغانی و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر سرمایه فکری بر رابطه بین نظام حاکمیت شرکتی و اجتناب مالیاتی پرداختند. عدم وجود سازوکارهای حاکمیت شرکتی مناسب، می‌تواند زمینه را برای اقدامات فرصت‌طلبانه مدیران فراهم سازد؛ یکی از این اقدامات فرصت‌طلبانه سوق دادن فعالیت‌های اجتناب مالیاتی در جهت منافع خودشان می‌باشد که می‌تواند موجب اتلاف منابع مالیاتی گردد. هدف این تحقیق، بررسی تأثیر سرمایه فکری بر رابطه میان حاکمیت شرکتی و اجتناب مالیاتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. از این‌رو، داده‌های استخراج‌شده از ۹۴ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴ از طریق مدل رگرسیون با استفاده از داده‌های ترکیبی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که سرمایه فکری رابطه میان سازوکارهای حاکمیت شرکتی و اجتناب مالیاتی شرکت‌ها را تعدیل نمی‌نماید. به این معنی که سازوکارهای حاکمیت شرکتی به‌طور مستقیم بر روی اجتناب مالیاتی شرکت‌ها تأثیر می‌گذارند و در این میان سرمایه فکری نقشی را ایفا نمی‌نماید. به‌طور خاص، نتایج تحقیق تأکید می‌نماید که حاکمیت شرکتی قوی، منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی و در نهایت نیل به اهداف شرکت‌ها در خصوص اثربخشی اقدامات مربوط به برنامه‌ریزی‌های مالیاتی می‌گردد.

وطن خواهان اصفهانی (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر اجتناب مالیاتی با نقش میانجی گر مشوق‌ها پرداخت. این پژوهش باهدف تعیین تأثیر حاکمیت شرکتی (اتکای بر بدهی، تمرکز مالکیت، مالکیت نهادی، نفوذ مدیرعامل) بر اجتناب مالیاتی با نقش میانجی گر مشوق‌ها به مرحله اجرا درآمد. روش تحقیق از نوع تحقیقات شبه تجربی در حوزه تحقیقات حسابداری می‌باشد و از حیث هدف از نوع تحقیقات کاربردی و از جهت روش پژوهش از نوع استقرایی و علی پس رویدادی است. جامعه آماری پژوهش را کلیه شرکت‌های موجود در شهرک صنعتی کلوبان تشکیل داد؛ که تعداد آن‌ها در زمان انجام تحقیق ۲۱۴ شرکت می‌باشد و نمونه پژوهش مشتمل بر ۶۷ شرکت می‌باشد که به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. در این تحقیق برای آزمون فرضیات و پاسخگویی به سؤالات موردنظر تحقیق از روش میدانی و جمع‌آوری آمار و ارقام استفاده‌شده است و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار اکسل و نسخه ۱۹ نرم‌افزار اس پی اس اس استفاده گردید و روش‌های آماری جهت آزمون‌های فرضیات تحقیق آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه می‌باشد. نتایج حاصله حاکی از تأثیر مثبت و معنادار حاکمیت شرکتی بر اجتناب مالیاتی می‌باشد و همچنین زیر مقیاس‌های حاکمیت شرکتی اتکای بر بدهی، تمرکز مالکیت شرکت، مالکیت نهادی با نقش میانجیگری مشوق‌ها بر اجتناب مالیاتی آن شرکت تأثیر مثبت و معنی داری دارد.

¹⁶ Al Farooque, et al.,

¹⁷ Dang & Nguyen

حسنی القار و شعری (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی پرداختند. جامعه آماری پژوهش را شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۳ تشکیل می‌دهد. در این پژوهش برای اندازه‌گیری اجتناب مالیاتی از دو سنجه نرخ مؤثر مالیات نقدی و تفاوت سود حسابداری و سود مشمول مالیات استفاده شده است. به‌منظور دستیابی به اهداف پژوهش، دو فرضیه تدوین و برای آزمون آن‌ها، روش‌های آماری رگرسیون خطی چند متغیره به‌کاررفته است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد توانایی مدیریت، تأثیر مثبت معناداری بر اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد. همچنین یافته‌ها نشان دهنده تأثیر غیرمستقیم اندازه شرکت و اهرم مالی بر اجتناب مالیاتی است.

خواجوی و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی اثرگذاری قابلیت‌های مدیران بر اجتناب از پرداخت مالیات شرکت‌ها پرداختند. مدیران ارشد سازمان با درجه توانایی‌های مختلفی هستند. یکی از دارایی‌های نامشهود ارزشمند شرکت‌ها، قابلیت‌های مدیران بوده که توجه به آن باعث بهبود عملکرد سازمان و افزایش توان رقابت آن در بازار می‌شود. همچنین، از آنجاکه مالیات، سود شرکت را کاهش می‌دهد، بسیاری از شرکت‌ها به میزان زیادی فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات را باهدف کاهش درآمد مشمول مالیاتشان را به کار می‌برند. از این‌رو، هدف از پژوهش حاضر بررسی تجربی اثرگذاری قابلیت‌های مدیران بر فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات ۱۴۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۲ است. در این راستا، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که به‌طور کلی بین قابلیت مدیران و اجتناب مالیاتی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. به سخی دیگر، مشاهده شد که مدیران با قابلیت بالا جهت افزایش سود خالص به سمت فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات کمتر سوق پیدا کرده و بیشتر به سمت‌وسوی سرمایه‌گذاری بلندمدت و فعالیت‌های مولد آتی حرکت می‌کنند.

۲.۴. پیشینه خارجی

دانگ و نگوین^{۱۸} (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اجتناب مالیاتی در ویتنام پرداختند. این پژوهش از داده‌های شرکت‌های غیر مالی در شهر هوشی مین و بورس هانوی در دوره ۲۰۱۰-۲۰۱۹ استفاده می‌کند. با استفاده از روش اجزاء محدود و گشتاورهای تعمیم‌یافته سیستمی برای داده‌های حاصل، نتایج تجربی نشان می‌دهند که چگونه ویژگی‌های کمیته حسابرسی اجتناب مالیاتی متفاوت است. به طور خاص، نتایج نشان داد که اندازه کمیته حسابرسی با اجتناب مالیاتی همبستگی مثبت دارد، در حالی که نسبت اعضای زن و کارشناسان مالی و حسابداری در کمیته حسابرسی می‌تواند رفتارهای اجتناب مالیاتی را محدود کند. یافته‌های این محققین، مفاهیم مهمی را برای شرکت‌های فعال در بورس به منظور تقویت نقش کمیته حسابرسی در محدود کردن رفتار اجتناب از مالیات ارائه می‌کند.

چن و همکاران^{۱۹} (۲۰۲۱) در پژوهشی تأثیر رتبه اعتباری را در اجتناب از مالیات شرکت‌ها مورد بررسی قرار دادند و در یافتند که در هر دو محیط تحقیقاتی، موسسات دخیل بیشتر فعالیت‌های برنامه ریزی مالیاتی را نسبت به شرکت‌های کنترل انجام می‌دهند. در ادامه این محققین نشان دادند که این آثار عمدتاً توسط شرکت‌هایی با ظرفیت برنامه ریزی مالیاتی موجود، شرکت‌هایی با کاهش استفاده از منابع مالی خارجی، شرکت‌هایی با اتکای بیشتر به اطلاعات رتبه بندی، و شرکت‌هایی با نظارت خارجی ضعیف هدایت می‌شوند. به طور کلی، یافته‌ها شواهدی را ارائه می‌دهند که محافظه کاری رتبه اعتباری در تصمیم‌گیری‌های اجتناب از مالیات شرکت‌ها نقش بسزایی دارد.

مانسی و همکاران^{۲۰} (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین تبلیغات و اجتناب از پرداخت مالیات پرداختند. با آگاه‌سازی مشتری، تبلیغات به شکل‌گیری چهره و شهرت سازمان در میان مشتریان کمک شایانی می‌کند. چنانچه بنگاه اقتصادی به‌عنوان یک مالیات‌گریز طمع‌کار تلقی شود، مزایای تبلیغات کاهش می‌یابد. آگاهی بالای مشتری که از طریق هزینه‌های تبلیغاتی بالاتر ایجاد می‌شود، احتمال اینکه مشتریان از رفتارهای مالیات‌گریز شرکت مطلع شوند را افزایش می‌دهد. بنابراین، بنگاه‌هایی که بیشتر برای تبلیغات هزینه می‌کنند، احتمالاً کمتر مالیات‌گریز خواهند بود. مطابق با این استدلال، این محققین دریافتند که بنگاه‌هایی با میزان بیشتری از هزینه‌های تبلیغاتی، کمتر دست به فعالیت‌های مالیات‌گریزی می‌زنند، تفاوت درآمد دفتری - مالیاتی کمتر و نرخ مالیات مؤثر بالاتری خواهند داشت. تأثیر منفی تبلیغات در اجتناب از پرداخت مالیات برای شرکت‌هایی که کمتر شناخته‌شده و یا دارای منابع سازمانی کمتری هستند، قوی‌تر است. در این پژوهش، سایر عوامل مؤثر بر اجتناب از پرداخت مالیات، از جمله حاکمیت شرکت و رتبه‌بندی مسئولیت اجتماعی نیز بررسی شد.

¹⁸ Dang & Nguyen

¹⁹ Chen, et al.,

²⁰ Mansi, et al.,

چن و همکاران²¹ (۲۰۱۹) به پژوهشی با عنوان نقد شونددگی سهام و اجتناب مالیاتی پرداختند. جهت گردآوری داده‌ها و تحلیل آن‌ها در این پژوهش نمونه‌ای ۳۴۲۲۱ سال – شرکت بین سال‌های ۱۹۹۳ الی ۲۰۱۰ انتخاب شد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه نشان داد که تأثیر نقد شونددگی سهام بر اجتناب مالیاتی از لحاظ آماری معنادار است و هرچند نقد شونددگی سهام بالاتر باشد اجتناب مالیاتی کمتری وجود خواهد داشت.

ولس و همکاران²² (۲۰۱۸) تحقیقی با عنوان تأثیر سود سهام بر اجتناب از پرداخت مالیات انجام دادند. این با یک طرح تحقیقاتی مقدماتی انجام شده است که ارزیابی تفاوت‌های اجتناب مالیاتی در شرکت‌هایی که تفاوت‌های قابل توجهی در انگیزه‌های اجتناب از مالیات شرکت وجود دارد. به‌طور خاص، اختلافات بالقوه بین شرکت‌هایی که سود سهام با اعتبارات مالیاتی را پرداخت می‌کنند، پرداخت سود سهام بدون اعتبارات مالیاتی و پرداخت سود سهام صورت نمی‌گیرد. نتایج نشان می‌دهد که شرکت‌هایی که سود تقسیمی با اعتبارات مالیاتی دارند به احتمال زیاد در کاهش اجتناب مالیات با نرخ مالیات مؤثر مالیاتی به میزان ۱۶٫۹ درصد بیشتر از شرکت‌هایی که سود مالی بدون اعتبار مالیات را پرداخت می‌کنند کمتر از ۱۴٫۷ درصد بیشتر از شرکت‌هایی است که تقریباً تمام سود را پرداخت نکرده‌اند. بر این اساس، این دیدگاه‌ها را در مورد اثربخشی تقلیل سود تقسیم می‌کند تا در کاهش اجتناب مالیات شرکت‌ها و همچنین حمایت از ادامه تقلیل سود سهام در استرالیا فراهم شود.

۵. روش تحقیق

این تحقیق مطالعه ای کاربردی با تأکید بر روابط همبستگی و تحلیلی می‌باشد. تحقیق همبستگی شامل کلیه تحقیقاتی است که در آن سعی می‌شود با استفاده از تکنیک‌های همبستگی، رابطه بین متغیرهای مختلف کشف یا تعیین گردد که در این تحقیق برای آزمون رابطه بین متغیرها از مدل رگرسیون خطی چند متغیره استفاده خواهد شد. در مورد وجود یا عدم وجود رابطه معنی‌دار بین متغیرهای مستقل و وابسته آزمون معنادار بودن ضریب همبستگی (از آزمون t) استفاده می‌شود و برای نشان دادن میزان تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته نشان دادن این که چه نسبتی از تغییرات متغیر وابسته ناشی از متغیر مستقل است از ضریب تعیین استفاده می‌شود.

۶. جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه

مبنای یک مطالعه آماری را جامعه آماری تشکیل می‌دهد. جامعه آماری مجموعه‌ای بزرگ از اشیاء که به منظور خاصی مورد مطالعه قرار گرفته و در یک یا چند صفت مشترک می‌باشند و آماج تحقیق است. نکته قابل ذکر این است که جمع‌آوری و مطالعه مجموعه جامعی از داده‌ها مربوط به موضوع تحقیق، در عمل بسیار مشکل و گاهی غیر ممکن است. لذا به دلیل محدودیت زمان، منابع و امکانات و بعضاً عدم دسترسی به اطلاعات کامل، به ناچار بخشی از داده‌های مزبور را که در مجموعه ای به نام نمونه گردآوری می‌شوند، استفاده می‌کنیم. جامعه آماری در این پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که از سال ۱۳۹۱ در عضویت بورس اوراق بهادار می‌باشند. از جامعه‌ی آماری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، با توجه به شرایط زیر نمونه مورد مطالعه به روش حذفی انتخاب شدند:

۱. طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰، نماد معاملاتی آن‌ها از تابلوی بورس خارج نشده باشد.
۲. شرکت‌ها نبایستی سال مالی و فعالیت خود را طی دوره‌های مورد نظر تغییر داده باشند.
۳. اطلاعات مالی موردنیاز، به خصوص یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی در دسترس باشد.

۷. مدل آزمون فرضیه‌های تحقیق و تعریف متغیرها

۱.۸. مدل‌های رگرسیونی تحقیق

مدل آزمون فرضیه اول تحقیق :

$$ETRI_{i,t} = \beta_1 + \beta_2 ACSIZE_{i,t} + \beta_3 FSIZE_{i,t} + \beta_4 INSOWN_{i,t} + \beta_5 QINAU_{i,t} + \beta_6 SINVREC_{i,t} + \beta_7 LEVI_{i,t} + \beta_8 ROA_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

در مدل فوق جهت معنی‌داری فرضیه اول بایستی ضریب β_1 در سطح خطای مورد انتظار معنی‌دار باشد تا بتوان در خصوص معنی‌داری فرضیه ادعا نمود.

مدل آزمون فرضیه دوم تحقیق :

$$ETRI_{i,t} = \beta_1 + \beta_2 ACGEN_{i,t} + \beta_3 FSIZE_{i,t} + \beta_4 INSOWN_{i,t} + \beta_5 QINAU_{i,t} + \beta_6 SINVREC_{i,t} + \beta_7 LEVI_{i,t} + \beta_8 ROA_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

²¹ Chen, et al.,

²² Wells, et al.

در مدل فوق جهت معنی داری فرضیه دوم بایستی ضریب β_1 در سطح خطای مورد انتظار معنی دار باشد تا بتوان در خصوص معنی داری فرضیه ادعا نمود.
مدل آزمون فرضیه سوم تحقیق:

$$ETR_{i,t} = \beta_1 + \beta_1 ACIND_{i,t} + \beta_2 FSIZE_{i,t} + \beta_3 INSOWN_{i,t} + \beta_4 QINAU_{i,t} + \beta_5 INVREC_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در مدل فوق جهت معنی داری فرضیه سوم بایستی ضریب β_1 در سطح خطای مورد انتظار معنی دار باشد تا بتوان در خصوص معنی داری فرضیه ادعا نمود.
مدل آزمون فرضیه چهارم تحقیق:

$$ETR_{i,t} = \beta_1 + \beta_1 ACEXP_{i,t} + \beta_2 FSIZE_{i,t} + \beta_3 INSOWN_{i,t} + \beta_4 QINAU_{i,t} + \beta_5 INVREC_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

۲.۸. تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

متغیر وابسته:

اجتناب مالیاتی (ETR)^{۲۳}: اجتناب از پرداخت مالیات بر اساس روش پژوهش چن و همکاران (۲۰۲۱) عبارت است از:

$$ETR_{i,t} = \frac{\text{Cash Taxes Paid}}{\text{Pretax Income}}$$

در رابطه فوق داریم:

Cash Taxes Paid: مالیات نقدی پرداختی شرکت ا در سال مالی t.

Pretax Income: تفاوت بین سود قبل از مالیات و اقلام استثنائی شرکت ا در سال مالی t.

کاهش میزان نرخ مؤثر مالیات نقدی پرداختی نشان دهنده سطح بالای اجتناب از مالیات است (دایرنگ و همکاران^{۲۴}، ۲۰۰۸). محققان بیان نموده‌اند که استفاده از سود از قبل از مالیات در مخرج کسر می‌تواند تحت تأثیر انتخاب‌های حسابداری قرار گیرد. نرخ مؤثر مالیاتی نقدی، نسبتی است که صورت کسر آن وجه نقد پرداخت شده برای مالیات‌ها در طول دوره مشخص و مخرج آن سود قبل از مالیات برای همان دوره است. نرخ مؤثر مالیاتی نقدی پایین به‌عنوان معیاری برای اجتناب مالیاتی در نظر گرفته شده است چراکه با ثابت نگه‌داشتن درآمد، شرکت‌هایی که اجتناب از مالیات بیشتری دارند وجه نقد کمتری را برای مالیات، نسبت به شرکت‌هایی که اجتناب از مالیات کمتری دارند، پرداخت خواهند کرد.

متغیرهای مستقل:

اندازه کمیته حسابرسی (ACSIZE): تعداد اعضای کمیته حسابرسی شرکت ا در سال t

جنسیت کمیته حسابرسی (ACGEN): درصد اعضای خانم در کمیته حسابرسی شرکت ا در سال t

استقلال کمیته حسابرسی (ACIND): درصد استقلال اعضای کمیته حسابرسی شرکت ا در سال t

تخصص مالی کمیته حسابرسی (ACEXP): تعداد اعضای دارای تخصص مالی و حسابرسی در کمیته حسابرسی شرکت ا در سال t

متغیرهای کنترلی:

FSIZE: اندازه شرکت عبارت است از لگاریتم طبیعی ارزش دفتری کل دارایی‌ها شرکت ا در سال t.

INSOWN: عبارت است از درصد سهام در اختیار سهامداران نهادی شرکت ا در سال مالی t.

QINAU: شهرت حسابرس برابر است با یک، اگر حسابرس شرکت سازمان حسابرسی بوده باشد و در غیر این صورت برابر با صفر خواهد بود.

LEV: کنترل اهرم مالی عبارت است از نسبت ارزش دفتری بدهی‌ها به ارزش دفتری کل دارایی‌های شرکت ا در سال t.

ROA: کنترل بازده دارایی شرکت عبارت است از نسبت سود قبل از بهره و مالیات به ارزش دفتری کل دارایی‌ها شرکت ا در سال t.

۹. روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها:

پس از جمع آوری داده‌ها محقق باید آن‌ها را دسته بندی و تجزیه و تحلیل نماید، آن گاه به آزمون فرضیه‌هایی بپردازد که تا این مرحله تحقیق او را یاری کرده‌اند، تا پاسخی برای پرسش‌های تحقیق بیابد. تجزیه و تحلیل داده‌ها فرآیندی چند مرحله ای است که طی آن داده های

²³ Cash-Effective Tax Rate

²⁴ Dyreng, et al.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

گردآوری شده به طرق مختلف خلاصه، دسته بندی و در نهایت پردازش می‌شوند تا زمینه برقراری انواع تحلیل‌ها و ارتباط بین داده‌ها به منظور آزمون فرضیه‌ها فراهم آید. در این فرآیند، داده‌ها هم از لحاظ مفهومی و هم از جنبه تجربی پالایش می‌شوند و روش‌های گوناگون آماری نقش به‌سزایی در استنتاج‌ها به عهده دارند. برای تجزیه و تحلیل داده‌های این تحقیق در مرحله اول، داده‌ها به لحاظ توصیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. این بخش، شامل آماره‌های مرکزی و پراکندگی داده‌هاست. برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون مقطعی به روش حداقل مربعات جزئی استفاده شده است. تمامی آزمون‌ها به وسیله نرم افزارهای آماری R انجام شده‌اند.

۱۰- تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱۰.۱. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

آمار توصیفی تنظیم و طبقه‌بندی داده‌ها، نمایش ترسیمی، و محاسبه مقادیری از قبیل نما، میانگین، میانه و ... می‌باشد که حاکی از مشخصات یکایک اعضای جامعه مورد بحث است. در جدول زیر اطلاعات مربوط به شاخص‌های مرکزی (میانگین، میانه، بیشینه و کمینه) و پراکندگی داده‌ها (انحراف معیار، چولگی و کشیدگی) ارائه شده است.

جدول ۱ آمار توصیفی متغیرها

متغیر	اجتناب مالیاتی	اندازه کمیته حسابرسی	جنسیت کمیته حسابرسی	استقلال کمیته حسابرسی	تخصیص مالی کمیته	سهامداران نهادی
میانگین	1.279811	0.011795	0.254863	13.91667	0.630495	0.095318
میانه	0.249327	-0.003618	0.007146	13.77614	0.617683	0.082890
ماکسیمم	9.461468	0.668039	1.000000	19.72257	4.002704	0.626784
مینیمم	0.000000	-0.639670	0.000000	8.899731	0.108494	-1.063252
انحراف معیار	1.220560	0.099630	0.103289	1.491004	0.254922	0.144483
چولگی	1.670596	1.556170	0.221981	0.787053	3.453534	-0.521407
کشیدگی	4.878010	14.85789	2.458213	4.856106	37.08688	10.05390
تعدادمشاهدات	952	952	952	952	952	952

متغیر	شهرت حسابرس	اهرم مالی	بازده داراییها	اندازه شرکت
میانگین	20.25333	0.235232	1.362176	0.120952
میانه	18.50000	0.216748	1.236474	0.000000
ماکسیمم	52.00000	0.730425	6.138485	1.000000
مینیمم	2.000000	0.000000	0.164266	0.000000
انحراف معیار	10.40123	0.135106	0.666593	0.326227

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰-۲۱
MCI-conf.ir

چولگی	0.481976	0.813043	2.109409	2.324933
کشیدگی	2.612678	3.589288	10.35148	6.405311
تعداد مشاهدات	1670	1670	1670	1670

جدول ۲ نتایج تخمین مدل اول تحقیق

متغیر	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	0.249519	0.414638	0.601774	0.5475
اندازه کمیته حسابرسی	0.015632	0.012533	3.247311	0.0000
سهامدارن نهادی	0.004080	0.001117	3.652615	0.0003
شهرت حسابرسی	0.019986	0.024020	0.832041	0.4057
اظهار نظر حسابرس	0.006147	0.002288	2.687089	0.0074
اهرم مالی	0.001241	0.003797	0.326910	0.7438
بازده دارایی ها	0.001579	0.000631	2.503376	0.0125
اندازه شرکت	-8.76E-05	0.001069	-0.081890	0.9348
ضریب تعیین تعدیل شده	0.876461			
دوربین - واتسون	2.012045			
احتمال (آماره F)	0.000000			

برای منظور آزمون فرضیه اول پژوهش از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول ۲ بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰،۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰،۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین - واتسون ۲،۰۱۲ می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد. نتایج نشان می دهد که اجتناب مالیاتی با اندازه کمیته حسابرس معنادار دارد که با توجه به سطح معنی داری برابر ۰/۰۰۰ بوده که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه اول تحقیق تایید می شود

جدول ۳ نتایج تخمین مدل دوم تحقیق

متغیر	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	0.433191	0.516109	0.839341	0.4016
جنسیت کمیته حسابرسی	0.000831	0.001667	4.498541	0.0243
سهامدارن نهادی	0.002082	0.000707	5.946206	0.0033
شهرت حسابرسی	-0.005577	0.003099	-3.799487	0.0324

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

پژوهش‌های نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCIH-conf.ir

0.0255	2.238670	0.001109	0.002483	اظهار نظر حسابرس
0.0020	3.106225	0.002613	0.008117	اهرم مالی
0.0002	3.771095	0.003914	0.014761	بازده دارایی ها
0.4628	0.734693	0.032673	0.024005	اندازه شرکت
			0.712335	ضریب تعیین تعدیل شده
			2.015649	دوربین- واتسون
			0.000000	احتمال (آماره F)

برای منظور آزمون فرضیه دوم پژوهش از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول ۲ بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین- واتسون ۲,۰۱۵ می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها (مرتب اول) را نشان می دهد. نتایج نشان می دهد که اجتناب مالاتی با جنسیت کمیته حسابرسی رابطه معنادار دارد که با توجه به سطح معنی داری برابر ۰,۰۲۴۳ بوده که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه دوم تحقیق تایید می شود

جدول ۴ نتایج تخمین مدل اول تحقیق

متغیر	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	0.249519	0.414638	0.601774	0.5475
استقلال کمیته	0.015632	0.012533	3.247311	0.0127
سهامدارن نهادی	0.004080	0.001117	3.652615	0.0003
شهرت حسابرسی	0.019986	0.024020	0.832041	0.4057
اظهار نظر حسابرس	0.006147	0.002288	2.687089	0.0074
اهرم مالی	0.001241	0.003797	0.326910	0.7438
بازده دارایی ها	0.001579	0.000631	2.503376	0.0125
اندازه شرکت	-8.76E-05	0.001069	-0.081890	0.9348
ضریب تعیین تعدیل شده	0.776461			
دوربین- واتسون	2.029045			
احتمال (آماره F)	0.000000			

برای منظور آزمون فرضیه اول پژوهش از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول ۲ بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین- واتسون

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

۲،۰۲۹ می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها (مرتب اول) را نشان می دهد. نتایج نشان می دهد که بین اجتناب مالیاتی و استقلال کمیته حسابرسی رابطه معنادار وجود دارد که با توجه به سطح معنی داری برابر ۰/۰۱۲۷ بوده که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه اول تحقیق تایید می شود

جدول ۵ نتایج تخمین مدل دوم تحقیق

متغیر	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	0.433191	0.516109	0.839341	0.4016
تخصص مای حسابرس	0.000831	0.001667	4.498541	0.0183
سهامدارن نهادی	0.002082	0.000707	5.946206	0.0033
شهرت حسابرسی	-0.005577	0.003099	-3.799487	0.0324
اظهار نظر حسابرس	0.002483	0.001109	2.238670	0.0255
اهرم مالی	0.008117	0.002613	3.106225	0.0020
بازده دارایی ها	0.014761	0.003914	3.771095	0.0002
اندازه شرکت	0.024005	0.032673	0.734693	0.4628
ضریب تعیین تعدیل شده	0.742335			
دوربین - واتسون	2.012649			
احتمال (آماره F)	0.000000			

برای منظور آزمون فرضیه دوم پژوهش از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول ۲ بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰،۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰،۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین - واتسون ۲،۰۱۲ می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها (مرتب اول) را نشان می دهد. نتایج نشان می دهد که بین اجتناب مالیاتی و تخصص مالی رابطه معنادار وجود دارد که با توجه به سطح معنی داری برابر ۰،۰۱۸۳ بوده که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه دوم تحقیق تایید می شود

۱۱. نتیجه گیری و پیشنهادات

آزمون فرضیه اول

فرضیه ۱: بین اندازه کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. با توجه به جدول ۲، فرضیه اول تحقیق تایید می شود... این نتیجه با یافته های دانگ و نگوین (۲۰۲۲) مطابقت دارد.

آزمون فرضیه دوم

فرضیه ۲: بین درصد اعضای خانم در کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. با توجه به جدول ۳، فرضیه دوم تحقیق تایید می شود. این نتیجه با یافته های این نتیجه با یافته های دانگ و نگوین (۲۰۲۲) مطابقت دارد.

آزمون فرضیه سوم

فرضیه ۳: بین درصد اعضای مستقل در کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. با توجه به جدول ۴، فرضیه دوم تحقیق تایید می‌شود. این نتیجه با یافته‌های این نتیجه با یافته‌های دانگ و نگوین (۲۰۲۲) مطابقت دارد.

آزمون فرضیه چهارم

فرضیه ۴: بین نسبت کارشناسان مالی و حسابداری در کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد. با توجه به جدول ۵، فرضیه دوم تحقیق تایید می‌شود. این نتیجه با یافته‌های این نتیجه با یافته‌های دانگ و نگوین (۲۰۲۲) مطابقت دارد.

منابع

- ۱- باباجانی، جعفر و عبدی، مجید. (۱۳۸۹). رابطه اصول راهبری شرکت‌ها و سود مشمول مالیات شرکت‌ها. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۲(۳)، ۶۵-۸۶.
- ۲- باباجانی، جعفر و عبدی، مجید. (۱۳۹۰). رابطه حاکمیت شرکتی و سود مشمول مالیات شرکت‌ها، پژوهش‌های حسابداری مالی، سال دوم، شماره ۳، ص ۶۵-۸۹.
- ۳- حسنی القار، مسعود، شعری آنایز، صابر. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی، مجله دانش حسابداری، ۸(۱)، ۱۰۷-۱۳۴.
- ۴- خانی، عبدالله؛ ایمانی، کریم؛ و ملایی، مهنام. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین تخصص حسابرس در صنعت و اجتناب مالیاتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابرسی، ۱۳ (۵۱)، ۶۱-۷۸.
- ۵- خواجهی، شکرالله؛ ممتازیان؛ علیزاده؛ و دهقانی سعدی، علی اصغر. (۱۳۹۵). بررسی اثرگذاری قابلیت‌های مدیران بر اجتناب از پرداخت مالیات شرکت‌ها. دانش حسابداری مالی، ۲(۳)، ۲۳-۴۵.
- ۶- عرب صالحی؛ مهدی؛ و هاشمی، مجید. (۱۳۹۴). تأثیر اطمینان بیش‌ازحد مدیریتی بر اجتناب مالیاتی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۲(۱)، ۸۵-۱۰۴.
- ۷- فغانی، مهدی؛ زارعی، حمید؛ سعیدی گراغانی، مسلم. و دارسنج، سکینه. (۱۳۹۸). تأثیر سرمایه فکری بر رابطه بین نظام حاکمیت شرکتی و اجتناب مالیاتی، پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۸(۴)، ۲۱۹-۲۴۶.
- ۸- وطن خواهان اصفهانی، وجیهه، (۱۳۹۷). بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر اجتناب مالیاتی با نقش میانجی گر مشوق‌ها، پنجمین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت و حسابداری، تهران، انجمن مدیریت ایران.
- 9- Al Farooque, O., Buachoom, W., & Sun, L. (2019). Board, audit committee, ownership and financial performance – Emerging trends from Thailand. *Pacific Accounting Review*, 32(1), 54–81. <https://doi.org/10.1108/PAR-10-2018-0079>
- 10- Annisa, N. A., & Kurniasih, L. (2012). Pengaruh corporate governance terhadap tax avoidance. *Jurnal Akuntansi Dan Auditing*, 8(2), 123–136 <http://dx.doi.org/10.31093/jraba.v3i1.91>.
- 11- Ararat, M., & Yurtoglu, B. B. (2020). Female directors, board committees, and firm performance: Time-series evidence from Turkey. *Emerging Markets Review*, 481, 100768. <https://doi.org/10.1016/j.ememar.2020.100768>.
- 12- Armstrong, C.S. Blouin, J.L. Jagolinzer, A.D. Larcker, D.F. (2015). Corporate governance, incentives, and tax avoidance. *Journal of Accounting and Economics*, 60(1), 1-17.
- 13- Beasley, M. S. and Salterio, S. E. (2001). The Relationship between Board Characteristics and Voluntary Improvements in Audit Committee Composition and Experience. *Contemporary Accounting Research*, 18(4), 539–570. Doi:10.1506/RM1J-A0YM3VMV-TAMV
- 14- Chen, S. Chen, X. Cheng, Q. & Shevlin, T. (2010). Are family firms more tax aggressive than non-family firms? *Journal of Financial Economics*, 95, 41-61.
- 15- Chen, T and Leung, S and Xie, L, (2017). Credit Rating Conservatism and Corporate Tax Avoidance: Evidence from the Dodd-Frank Act As a Quasi-Natural Experiment (May 2017). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2966014>
- 16- Chen, T., Leung, S., & Xie, L. (2021). Does credit rating conservatism matter for corporate tax avoidance?. *Accounting & Finance*. <https://doi.org/10.1111/acfi.12773>.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCIH-conf.ir

- 17- Chen, Y. Ge, R. Louis, H. Zolotoy, L. (2019). Stock liquidity and corporate tax avoidance. *Review of Accounting Studies*, 1-32.
- 18-Dang, V C.,and Nguyen, Q. K. (2021b). Determinants of FDI attractiveness: Evidence from ASEAN-7 countries.*Cogent Social Sciences*, 7(1), doi:10.1080/23311886.2021.2004676
- 19- Dang, V.C., & Nguyen, Q.K. (2022) Audit committee characteristics and tax avoidance: Evidence from an emerging economy, *Cogent Economics & Finance*, 10(1), 10.1080/23322039.2021.2023263
- 20- Desai MA, Dharmapala D (2006) Corporate tax avoidance and high-power incentives. *J Financ Econ* 79:145–179
- 21- Dyreng, S. D., M. Hanlon, and E. L. Maydew, (2008), Long-run corporate tax avoidance, *The Accounting Review* 83, 61–82.